

Representantforslag 103 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos, Jon Jæger Gåsvatn, Harald T. Nesvik og Robert Eriksson

Dokument 8:103 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Arne Olsen, Kari Kjønås Kjos, Jon Jæger Gåsvatn, Harald T. Nesvik og Robert Eriksson om en egen ombudsordning for mennesker med utviklingshemning

Til Stortinget

Bakgrunn

I en artikkel i Dagbladet fra 9. mai 2006 skriver advokat Helge Hjort:

«Kan vi leve oss inn i hvordan det er å få et enstående barn? Noen får barn som blir kalt utviklingshemmet. Da settes foreldrenes samliv på prøve. Mange forhold ryker dersom dette skjer. Noen foreldre klarer ikke å håndtere dette, og overlater barnet til det offentliges omsorg. For hjelpeapparatet er dette de greieste kundene. Verken barnet eller dets foreldre stiller krav.»

I fjernsynsprogrammet Puls på NRK 8. mai 2006 kommer det frem at mange kommuner ikke følger opp sosialtjenesteloven som skal sikre utviklingshemmede et verdig liv. I programmet fremkommer det fra Norsk Forening for Utviklingshemmede (NFU) at mange kommuner trener saker, selv om fylkesmannen har gitt den utviklingshemmede medhold i klage på kommunens vedtak. I møter med Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende (LUPE) har forslagsstillerne fått bekreftet dette. LUPE mener at store kommunale forskjeller er et stort problem. Det legges vekt på at fylkesmannen ikke har noen sanksjonsmuligheter overfor kommunene. I en kommende rapport fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), gjengitt i Puls, blir det redegjort for at én av tre som

klager til fylkesmannen i slike tilfeller, får medhold. Dette viser alvorlighetsgraden av kommunal svikt når det gjelder denne tjenestemottakergruppen.

Det vises videre til oppslag i Dagbladet fra 17. og 18. mars 2010, hvor det kommer frem rystende historier om hvordan mennesker med utviklingshemning er blitt utnyttet, tilsidesatt, og ikke fulgt opp av det kommunale tjenesteapparatet, rettsapparatet, fylkesmannen og andre instanser. Forslagsstillerne frykter at det eksisterer store mørketall knyttet til omsorgssvikt, overgrep og manglende oppfølging av denne gruppen.

I sosialtjenesteloven står det følgende:

«Sosialtjenesten skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, herunder boliger med særlig tilpassing og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker.»

Videre står det beskrevet i sosialtjenesteloven § 4-2 hvilke tjenester kommunen er pliktig å tilby:

- a) praktisk bistand og opplæring, herunder brukerstyrt personlig assistanse, til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av sykdom, funksjonshemming, alder eller av andre årsaker.
- b) avlastningstiltak for personer og familier som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.
- c) støttekontakt for personer og familier som har behov for dette på grunn av funksjonshemming, alder eller sosiale problemer.
- d) plass i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester til dem som har behov for det på grunn av funksjonshemming, alder eller av andre årsaker.
- e) lønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.»

Det er, etter forslagsstillerens syn, uakseptabelt at mennesker med utviklingshemning ikke skal få et

verdig og godt tilbud. Dette er en av de svakeste gruppene i samfunnet, som i stor grad er avhengig av hjelp fra det offentlige for å kunne fungere best mulig i hverdagen.

Forslagsstillerne mener videre at dagens ordning, hvor kun de med ressurssterke pårørende har mulighet til å fremstille klager til fylkesmannen, er uforvarlig og uverdig. Det er videre forslagsstillernes syn at fylkesmannen ikke er den rette til å ivareta denne gruppens interesser, da det ikke finnes reelle sanksjonsmuligheter overfor kommunene som fraskriver seg sitt ansvar for å sikre denne gruppen et verdig og godt tilbud.

Det vises videre til de endringer som er foretatt i pasientrettighetsloven slik at også brukere av kommunale helse- og omsorgstjenester skal omfattes av ordningen med pasientombud.

Forslagsstillerne mener det ikke var ønskelig å utvide pasientombudsrollen, og mener det bør være et skille mellom mennesker med utviklingshemming og det som i dag ligger under pasientombudets virkeområde. Det å gjøre alle mennesker med utviklingshemming til pasienter er, etter forslagsstillernes syn, med på å gjøre denne gruppen om til ressursvake mennesker, fremfor å se på mulighetene for denne gruppen.

Det er, etter forslagsstillernes mening, nødvendig å sikre denne gruppen en god ombudsordning som ivaretar deres interesser. En slik ombudsordning må inneha de nødvendige sanksjonsmulighetene overfor kommuner, slik at det blir et handlekraftig ombud som er i stand til å ivareta interessene til mennesker

med utviklingshemming. Det er forslagsstillernes syn at det også bør vurderes hvordan en kan tillegge ombudsordningen myndighet til å treffe avgjørelse i viktige saker som angår mennesker med utviklingshemming.

Forslagsstillerne er blitt gjort kjent med at en rekke personer med utviklingshemming soner straffer i ordinære norske fengsler, uten noen form for kompetent oppfølging. Det er derfor et sterkt behov for en gjennomgang av situasjonen for mennesker med utviklingshemming som soner i norske fengsler, med den intensjon at disse menneskene skal få en oppfølging som er i tråd med den enkeltes behov.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen opprette en egen ombudsordning for mennesker med utviklingshemming. Ombudsordningen må ha reell innflytelse og nødvendige sanksjonsmuligheter overfor tjenesteyteren.

II

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av situasjonen for mennesker med utviklingshemming som soner fengselsstraffer i norske fengsel.

24. mars 2010